

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مرکز تنظیم‌گری

پیش‌نویس

دستورالعمل ناظر بر وضعیت بازار

مؤسسات اعتباری

(مصوب کمیسیون مقررات و نظارت)

آذر ماه ۱۴۰۴

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره مطالعات و مقررات

«بسمه تعالی»

مقدمه

به استناد جزء (۲) بند (ب) ماده (۳) و جزء (۲۰) بند (الف) و بند (ب) ماده (۲۰) «قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» و به منظور مدیریت بهینه دارایی‌ها، بدهی‌ها و تعهدات ارزی و مدیریت ریسک حاصل از نوسانات نرخ ارز در فعالیت بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، «دستورالعمل ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تصویب می‌گردد.

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارت‌های مربوط بکار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان «بانک» یا «مؤسسه اعتباری غیربانکی» به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نمایند؛
- ۳-۱- دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی: عبارت است از تمامی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی مؤسسه اعتباری طبق فهرست اعلامی بانک مرکزی؛
- ۴-۱- تعهدات ارزی: عبارت است از تمامی تعهدات ارزی مؤسسه اعتباری به مشتریان و یا تعهدات ارزی مشتریان به مؤسسه اعتباری طبق فهرست اعلامی بانک مرکزی که به عنوان اقلام زیر خط در صورت وضعیت مالی مؤسسه اعتباری ثبت می‌گردد؛
- ۵-۱- سرمایه نظارتی: موضوع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری؛
- ۶-۱- نرخ تبدیل: عبارت است از نرخ تبدیل هر ارز به ریال حسب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی؛
- ۷-۱- خالص وضعیت باز هر ارز: عبارت است از مابه‌التفاوت معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان به مؤسسه اعتباری به هر ارز با معادل ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به مشتریان به همان ارز؛

۸-۱- خالص وضعیت باز مثبت یک ارز: عبارت است از مازاد معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه اعتباری و

تعهدات مشتریان به مؤسسه اعتباری به هر ارز نسبت به معادل ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه

اعتباری به مشتریان به همان ارز؛

۹-۱- خالص وضعیت باز منفی یک ارز: عبارت است از مازاد معادل ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری

به مشتریان به هر ارز نسبت به معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان به

مؤسسه اعتباری به همان ارز؛

۱۰-۱- وضعیت باز مثبت تمامی ارزها: عبارت است از مجموع خالص وضعیت باز مثبت ارزها به شرح بند (۸-۱)؛

۱۱-۱- وضعیت باز منفی تمامی ارزها: عبارت است از مجموع خالص وضعیت باز منفی ارزها به شرح بند (۹-۱)؛

۱۲-۱- وضعیت باز ارزی: عبارت است از وضعیت باز مثبت یا وضعیت باز منفی تمامی ارزها هر کدام که بیشتر است؛

۱۳-۱- ارزهای مهم: ارزی که نسبت معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان به

مؤسسه اعتباری بر حسب آن ارز به مجموع دارایی‌های ارزی مؤسسه اعتباری و تعهدات ارزی مشتریان و یا

مجموع بدهی‌ها و تعهدات ارزی مؤسسه اعتباری بر حسب آن ارز به مجموع بدهی‌ها و تعهدات ارزی مؤسسه

اعتباری، حداقل پنج درصد باشد؛

۱۴-۱- خالص وضعیت باز طلا: عبارت است از قدر مطلق مابه التفاوت معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه اعتباری

و تعهدات مشتریان آن به طلا نسبت به معادل ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به طلا؛

ماده ۲- حد مجاز وضعیت باز ارزی:

۱-۲- حد مجاز خالص وضعیت باز مثبت یا منفی هر ارز حداکثر به میزان ۱۵ درصد سرمایه نظارتی مؤسسه اعتباری

می‌باشد؛

۲-۲- حد مجاز خالص وضعیت باز طلا حداکثر به میزان ۵ درصد سرمایه نظارتی مؤسسه اعتباری می‌باشد؛

۳-۲- حد مجاز مجموع وضعیت باز ارزی و خالص وضعیت باز طلا حداکثر به میزان ۳۵ درصد سرمایه نظارتی مؤسسه

اعتباری می‌باشد؛

تبصره ۱- در محاسبه حدهای مجاز این ماده، حساب سرمایه پرداختی به شعب خارج و حساب سهام و مشارکتهای

خارجی منظور نمی‌شود.

تبصره ۲- بانک مرکزی می تواند حدود مقرر موضوع این ماده را با توجه به شرایط بازار تعدیل نموده و یا حدود مزبور را حسب عملکرد هر مؤسسه اعتباری کاهش دهد.

ماده ۳- چنانچه نسبت کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری از حد تعیین شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری فراتر باشد، مؤسسه اعتباری می تواند منوط به تأیید قبلی بانک مرکزی، حداکثر به میزان ۵ واحد درصد بالاتر از حدود مقرر در ماده (۲) این دستورالعمل برخورداری گردد.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری مکلف است وضعیت باز ارزی هر یک از ارزشهای مهم خود به تفکیک معادل ریالی و ارزش مربوط، معادل ریالی سایر ارزشها، وضعیت باز مثبت تمامی ارزشها، وضعیت باز منفی تمامی ارزشها و وضعیت باز ارزی و همچنین، معادل ریالی خالص وضعیت باز طلای خود را در پایان هر روز محاسبه نموده و مورد کنترل قرار دهد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری مکلف است گزارش وضعیت باز ارزی هر یک از ارزشهای مهم خود به تفکیک معادل ریالی و ارزش مربوط، معادل ریالی سایر ارزشها، وضعیت باز مثبت تمامی ارزشها، وضعیت باز منفی تمامی ارزشها، و وضعیت باز ارزی و همچنین، معادل ریالی خالص وضعیت باز طلا را در پایان هر ماه همراه با خلاصه دفتر کل و سایر گزارشات مالی در قالب ضوابط و مقررات ابلاغی مدیریت کل نظارت احتیاطی کلان و فناورانه بانک مرکزی تهیه و حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به این بانک ارائه نماید.

تبصره - مدیریت کل نظارت احتیاطی کلان و فناورانه بانک مرکزی می تواند بنا به تشخیص خود، مؤسسه اعتباری را ملزم به ارائه گزارش در مقاطع کوتاه تر نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف به طراحی، ایجاد و پیاده سازی ساختار کنترل داخلی مؤثر و کارا جهت کسب اطمینان از تفکیک صحیح وظایف، ثبت صحیح و به موقع رویدادها و ... در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی به منظور رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل می باشد.

ماده ۷- تخطی از مقررات این دستورالعمل موجب اعمال مجازاتهای مقرر در قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر قوانین و مقررات مربوط می گردد.

ماده ۸- واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسه اعتباری، در اجرای «دستورالعمل رعایت قوانین و مقررات در مؤسسات اعتباری» موظف است؛ به عنوان مرجعی برای پاسخ گویی به استعلامات واحدهای داخلی مؤسسه اعتباری،

رهنمودهای لازم را به منظور اجرای صحیح قوانین و مقررات و مفاد این دستورالعمل، در جهت رفع ابهامات احتمالی واحدهای ذی ربط مؤسسه اعتباری و کارکنان مربوطه ارائه نماید.

ماده ۹- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، ضمن حصول اطمینان از اجرای کامل وظایف واحد رعایت قوانین و مقررات موضوع دستورالعمل رعایت قوانین و مقررات ابلاغی بانک مرکزی، موظف است گزارشهای مربوط به رعایت مفاد الزامات دستورالعمل حاضر را به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارائه نموده و پس از تأیید در کمیته یادشده، مراتب را در هیأت مدیره برای تصویب یا تصمیم گیری درخصوص اقدامات لازم، گزارش نماید و یک نسخه از مصوبه هیأت مدیره را به مدیریت کل نظارت بانکی بانک مرکزی ارسال کند.

«دستورالعمل ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری» که در هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۴/۰۴ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به تصویب رسیده بود، با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن مشتمل بر (۹) ماده و (۳) تبصره درجلسه مورخ هیأت عالی مصوب گردید و یک ماه پس از تاریخ ابلاغ آن به شبکه بانکی کشور لازم الاجرا می باشد.